

Raseri

TEKST

Cornelius JakhellnPUBLISERT 5. desember 2011

Erfaringen tilsier at det i Norge er lettere å få tilgang til skytevåpen enn til psykolog. Nettopp derfor reagerer jeg med sjokk og vantro på at norske psykologer kunne reagere med sjokk og vantro på 22. juli-terroren. Vi vet at skolemassakre og lignende typer terror forekommer regelmessig internasjonalt. Derfor blir det lettere å forstå politiets somling og hovedstadens slappe sikkerhet pre-22/7 om man tar den kjensgjerning i betraktning, at det norske storsamfunnet lever i en tro på at ondskap i all hovedsak rammer andre steder. Den 22. juli har lært oss at den norske middelklassen kan fostre terrorister som begår massedrap på hjemlig grunn.

«Stadig vekk tenkte jeg som om jeg befant meg under angrep. Jeg etablerte et fiendebilde bestående av to utgrupper: Unge franskmenn av arabisk og av afrikansk herkomst, med bakgrunn i de lavere samfunnslag»

Den 24. juli publiserte jeg notatet «Terrorviruset» på min blogg www.sturmgeist.no. Kort fortalt gav jeg uttrykk for en viss gjenkjennelse av tankene i Anders Behring Breiviks manifest 2083, da jeg selv tenkte i lignende baner under slutten av mitt Paris-opphold i 2004. Notatet sluttet med en utvetydig oppfordring: «Det er på tide å utsette terrorviruset i en selv for nådeløs analyse.» «Terrorviruset» ble sitert i flere aviser, og la grunnlaget for bekjennelsesessayet «Æren og demokratiet» (Morgenbladet, 29. juli). Fædrelandsvennen trykket notatet i sin helhet den 25. juli, under overskriften «Tar et oppgjør med terrorviruset». Dagen etter svarer en kristiansandspsykolog med i innleggs form å redusere min åpenhjertige refleksjon til «et ønske om oppmerksomhet omkring en bok han [undertegnede] er i ferd med å utgi», og ender med å kalle reportasjen «et ufattelig presseetisk overtramp, både mot alle ofrene i denne saken, men faktisk også mot Jakhelln selv.» Spørsmålet jeg stilte meg da var: «Har virkelig en psykolog tid til å gå i rette med en forfatter og en avis som faktisk forsøker å hjelpe, om enn på klosset vis? Burde han ikke heller konsentrere seg om ofrene?» De to første døgnene etter

katastrofen ville en rekke eksperter tenke og føle for oss, til og med begrense vår tilgang til informasjon – retorikken var åpenbart ment å virke beroligende. Jeg er filosofisk utdannet, og trenger ikke beroligende. Terroren var ideologisk begrunnet, følgelig måtte den forstås i ideologisk lys.

Å reagere analytisk heller enn med «sjokk og vantro» burde vel være idealet for de som skulle forholde seg profesjonelt til 22/7? I septembernummeret av herværende tidsskrift leser jeg at flere psykologer er fornøyde med standens respons på terroren – jeg håper dette bildet stemmer med virkeligheten, at ofre og pårørende faktisk fikk hjelpen de trengte.

Nå foreligger min bok *Raseri. En hvitings forsøk på en selvbiosofi*. Her går jeg kritisk til verks mot meg selv og et samfunn hvor rådville unge søker identitet i ekstreme symboler og ideologier. Under mitt fire år lange opphold i Paris opplevde jeg som filosofistudent utrygghet i hverdagen, og søkte tilflukt i norrøn og germansk identitet. I det som i ettertid kan minne om en radikaliseringsprosess, begynte en fredelig ung nordmann å dyrke krigerske ideer. I 2002 dannet jeg bandet Sturmgeist, som fem år senere ble knyttet til en skolemassakre i Finland. Etter medieoppstyret som fulgte, publiserte jeg litterære tekster under Sturmgeist-pseudonymet. Kan raseriet som preger mange av disse tekstene, også være en konstruktiv kunstnerisk og mental kraft? Kan en sint, stolt og hvit mann samtidig være en humanist som sover godt om natten? *Raseri* er en vandring gjennom paradoksene en ung, nordisk mann møtte i sin jakt på identitet i det kosmopolitiske Europa. Etter den 22. juli 2011 må forholdet mellom raseri, demokrati og identitet tenkes på nytt.

Jeg skriver at jeg på et tidspunkt dyrket «krigerske idéer». Hva skal det bety? I ettertid innser jeg at jeg befant meg i en psykologisk krigstilstand. Stadig vekk tenkte jeg som om jeg befant meg under angrep. Jeg etablerte et fiendebilde bestående av to utgrupper: Unge franskmenn av arabisk og av afrikansk herkomst, med bakgrunn i de lavere samfunnslag. Han som beskjefteget seg med rasjonalitet på fulltid ved Sorbonne-universitetet, hengav seg til irrasjonelle svermerier som pågår den dag i dag. Underveis i den selvkritiske prosessen er jeg blitt temmelig intolerant overfor bedreviterskhet og pedagogisk ekspertvelde, om ikke jeg var det før. Jeg tror jeg forstår de hjemvendte Afghanistan-veteranene, hvis PTSD-tilstand blir ignorert av staten som ofret deres psykiske helbred.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 48, nummer 12, 2011, side 1209

TEKST

Cornelius Jakhelln